

POLİTİKA

Ecevit anlatıyor: Kıbrıs Barış Harekatının perde arkası

Kıbrıs Barış Harekatı'nın 45. Yılı'nı kutluyoruz. Bölgede bulunan doğal gaz rezervleri ile yeniden dünya gündemine oturan Kıbrıs'a hareket emrini dönemin Başbakanı Bülent Ecevit vermiş, böylece Kıbrıs Türklerinin toprakları ve yaşamı garanti altına alınmıştı. Ecevit, hareketin perde arkasını vefatından önce gazeteci Mehmet Çetingüleç'e anlattı.

Çetingüleç'in yazdığı "Ecevit'in Anıları- 12 Yıl Saklı Tutulan Veda Sohbetleri" isimli kitapta Kıbrıs Barış Harekatı yapılmadan önce ve hareket sırasında yaşanan çarpıcı detaylar yer alıyor. İşte o kitaptan aktarılanlar:

"TÜRK ASKERİ GELMEZ, SANILIYORDU...Ecevit Başbakan olduktan birkaç ay sonra Kıbrıs karıştı. 15 Temmuz 1974'te adaya çıkan Yunanlı Albay Nichos Sampson komutasındaki askerler Rum lideri Makarios'u devirdi. Sampson Cumhurbaşkanı oldu. Ardından Rum çeteleriyle birlikte Türklerin yaşadığı kasabalara, köylere saldırıp soykırım uygulamaya başladılar. Sampson "Türk kasabı" diye anılıyordu.

Kıbrıs Adası'nda Türklerin uğradığı baskı ve zulmü ortadan kaldırmak amacıyla Türk Silahlı Kuvvetlerince (TSK) gerçekleştirilen Kıbrıs Barış Harekatı'nın üzerinden 45 yıl geçti. "Ayşe tatile çıksın" parolasıyla başlatılan hareket, adada akan kanı durdurdu. 14 Temmuz 1974'de, Muratağa Katliamı'ndan sonra açılan toplu mezarlar

Kıbrıs'ta 1967 yılında da Türklere saldırılar olmuş, ancak ABD verdiği silahların kullanılmasını yasakladığı için adaya çıkarma yapılamamıştı. Rum ve Yunan çeteleri Türkiye'nin yine bir şey yapamayacağını düşünüyordu. Rum radyosu moral bozmak için sık sık "Bekledim de gelmedin" şarkısını çalıyordu.

Oysa bu kez durum farklıydı. Ecevit, Türk Silahlı Kuvvetlerine önceden hazırlık yaptırmıştı. Amerika dahil hiç kimse çıkarmayı engelleyecek durumda değildi. Başbakan Ecevit, 20 Temmuz 1974'te radyo ve televizyondan Kıbrıs Barış Harekatının başlatıldığını açıkladı. Yunanlılar ve Rumlarla birlikte dünya şaşkınlık içerisindeydi. Kıbrıs Türklerinin Bayrak radyosu gün boyunca "Bu kadar yürekte çağırma beni, bir gece ansızın gelebilirim" şarkısı çalmaya başladı.

BÜLENT ECEVİT: Harekat günü, Başbakanlık kapısının önüne çıktım. “Biz yalnız Türklere değil, Rumlara da barış getiriyoruz” dedim. Barış Harekatı olmasaydı, Kıbrıs topraklarında Türk halkı diye bir halk kalmayacaktı. Kıbrıs Türk halkının özgürlüğü, aynı zamanda Türk ulusunun özgürlüğünün de bir güvencesidir.

Kıbrıs Barış Harekatı, Ecevit’in Amerikalılara yaşattığı ikinci şoktu. Harekattan 20 gün önce ABD’nin koyduğu haşhaş ekim yasağını kaldırmıştı:

BÜLENT ECEVİT: Amerika’nın dayatmasıyla Türkiye’de haşhaş ekimi yasaklanmıştı. 1 Temmuz 1974’te bir Bakanlar Kurulu kararı yayınlandı. Haşhaş ekimi yasağı sona erdiriliyordu. Amerika Birleşik Devletleri’nden buna çok yoğun tepki geldi. Fakat bu yasak yüzünden köylüler çok zor durumda kalmışlardı. Amerikalılar onların uğradıkları zarar dolayısıyla yardım vaadinde bulunmuşlar, ama bunu yerine getirmemişlerdi. Ayrıca bu yasağın karşılığı olarak bize askeri yardım artırılacağı söylenmişti. Bu sözlerini de tutmamışlardı. MSP ile kurduğumuz koalisyon hükümeti programının en başında, haşhaş ekim yasağını

kaldıracağımızı söylemiştik. Bunu yaptık. Amerika’dan müthiş tepkiler geldi... Amerikalı bazı yetkililer, çok ağır tehditlerle dolu demeçler veriyorlardı: “Sultan Ahmet Cami’ni bombalarız”, “Haşhaş ekilen köyleri bombalarız”, “NATO’dan Türkiye’yi çıkarırız”, “Türkiye’ye saldırırız”, “Türkiye’yi bombalarız” gibi... Fakat ben aldırış etmedim bu tehditlere, çünkü çok haklıydık... Bir yandan yasağı kaldırırken, bir yandan da haşhaş ekiminin gençliğe zarar vermemesi için gerekli bütün tedbirleri hazırlamıştık. Bu tedbirleri Birleşmiş Milletler’e sunduk. BM bizi haklı buldu ve hazırladığımız programı bütün dünyaya örnek gösterdi. Bununla beraber Amerika Birleşik Devletleri bize saldırıya devam etti, çünkü onlar da haksız olduklarını biliyorlardı.

O sırada Cumhurbaşkanı Nixon’un başı dertteydi. Halkını avutacak, oyalayacak bir şey bulmaya ihtiyaçları vardı. Bizim haşhaş yetiştiren köylülerimizi gözlerine kestirmişlerdi. Bunun hemen arkasından 15 Temmuz 1974’te Kıbrıs’ta darbe oldu. Yunanistan adına yapılan bir darbe... Yunanistan’da cunta hükümeti vardı 6 yıldır. Türkleri tamamen yok etmeyi planlıyorlardı, bunu açıklamışlardı. Makarios da Türkleri yok etmek niyetindeydi, fakat Enosis’i, yani Yunanistan’la birleşmeyi istemiyordu. O sırada Yunanistan’da bir cunta yönetimi olduğu ve Kıbrıslı Rumlara da baskı rejimi uygulanacağını düşündüğü için istemiyordu. Ama cunta da Makarios da Türklere soykırım planlıyordu.

Cuntacılar, “Amerika şu sırada Türkiye’ye çok kızgın, Kıbrıs’ta darbe yapmamızın tam zamanı, Amerika da bize destek olur veya karşı çıkmaz” düşüncesindeydiler. 15 Temmuz darbesinin çok kanlı olacağı belliydi. Rumlar yalnız Türklere karşı bir soykırıma başlamakla kalmamıştı. Aynı zamanda Rum gerillaların kendi aralarında çok ciddi kavgalar vardı. Barış Harekatı’ndan kısa bir süre sonra Kıbrıs’a, Lefkoşe’ye, Girne’ye gittiğimde, duvarlarda Rum gerillalarının birbirlerine karşı tehdit dolu yazılarını gördüm.

BEŞ GÜNDE HAREKAT PLANI

Yunan cuntası Kıbrıs’ta darbe yapınca Ecevit müdahale için şartların olgunlaştığına karar verdi:

BÜLENT ECEVİT: Ben 15 Temmuz günü Afyon ve Denizli’ye gidecektim, haşhaş ekimi ile ilgili karar verirken aldığımız tedbirleri anlatacaktım. Etimesgut’taki askeri hava meydanına gittiğimizde bana Başbakanlık’tan Yunan cuntasının darbesiyle ilgili mesaj geldi. Onun üzerine Denizli gezimi iptal ettim, sadece Afyon’a gittim. Orada hem köylülere gereken bilgileri verdim, telkinlerde bulundum hem de Kıbrıs’taki Türklerin haklarını sonuna kadar koruyacağımızı söyledim. Afyon’a hareket etmeden önce Ankara’da gerekli talimatı vermiştim. Dışişleri Bakanlığı ve Genelkurmay, kendi aralarında durumu tespit etsinler, neler yapılabilir bunları görüşsünler, ben dönünce bir araya gelelim, demiştim. Döner dönmez hemen Başbakanlık’ta Milli Güvenlik Kurulu’nu toplantıya çağırdık.

LONDRA’DA UZUN GECE!

Yunan cuntasının darbesinden sonra kısa sürede Kıbrıs’a müdahale edilebildi. Hızlı müdahalenin sırrı hazırlıkların önceden tamamlanmış olmasıydı:

BÜLENT ECEVİT: Aslında hükümeti kurduğumuzda ilk yaptığım işlerden biri, Kıbrıs’ta Türkler bir saldırıya uğrarsa, tehditlerle karşılaşılırsa, ne gibi tedbirler alınabileceği ile ilgili incelemeler yapmıştım. Bu yüzden içim rahattı... O incelemeler sırasında, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin, bu işin üstesinden gelebileceği sonucuna varmıştım. Bu beni rahatlatmıştı.

Üç garantör devleti var Kıbrıs’ın; Türkiye, Yunanistan ve İngiltere... Bir adım atmadan önce mutlaka onlarla görüşmem gerekiyordu ama Yunanistan saldırgan ülkeydi... Derhal İngiltere’ye gitme kararı verdim, yani onlardan davet beklemeksizin... “Geliyoruz...” deyip, zannederim 16 Temmuz’da Londra’ya gittim.

Bunun öncesinde de Harekat için hazırlıkların hemen başlamasını söyledik. Çok kısa bir sürede çıkarma yapabilecek duruma gelmemiz gerekiyordu. Gerekli birliklerin, hava ve deniz kuvvetlerinin hazırlıklarının üç gün içinde gerçekleşmesini istemiştik.

Bizim bu hazırlıklarımız tabii göz önünde gerçekleşiyordu, çünkü uzaydan da izliyorlardı. Fakat daha önceki yıllarda benzer hazırlıkları yapıp, çıkarma yapmadığımızı gören Yunanistan, İngiltere, Amerika, ciddi bir harekatta bulunmayacağımızı düşünüyorlardı. Böyle düşünmeleri de bizim işimize geliyordu.

Temmuz’un 16’sını 17’sine bağlayan gece Londra’da İngiltere Başbakanı I James Callahan ve Dışişleri Bakanı ile biraraya geldik. Dışişleri Bakanımız rahmetli Turan Güneş, o sırada Çin’de idi. Milli Savunma

Bakanı Hasan Esat Işık (CHP), İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk (MSP) gelmişti benimle Londra'ya. Uzun bir görüşme yaptık İngilizlerle ertesi sabaha kadar... Kıbrıs'taki Yunan darbesinden dolayı fazla rahatsızlık duymaz gibi bir havadaydılar, beraber müdahale etme düşüncesini kabul etmediler. Görüşmeler sırasında Başbakan da diğerleri de sık sık dışarı gidiyorlardı. Sonradan anladık ki, bu gidişler, Amerikalılarla yapılan görüşmeler içinmiş...

AMERİKA İKNA ETMEK İSTERKEN DÜĞMEYE BASILDI

...Ve Amerika devreye girdi. Üst düzey bir temsilci Ankara'ya gönderildi:

BÜLENT ECEVİT: İngilizler, bu gidiş-dönüşlerin sonunda Amerika'nın bir mesajını getirdiler. Önemli bir Amerikalı danışman Cisco'nun toplantıya dahil olmak istediğini söylediler. Ben, Amerika'nın müttefikimiz olduğunu ve her konuyu görüşebileceğimizi ama Kıbrıs'ta garantör olmadığı için bu toplantıya katılamayacağını ama isterse daha sonra ayrıca görüşebileceğimizi anlattım.

Ertesi gün Cisco Türkiye'ye geldi. Onunla ve beraber gelen yetkililerle uzun bir görüşme yaptık. Görüşmelerimiz sırasında bir askeri harekate çok da hazırlıklı olmadığımız havasını vermeye çalışıyordum ki, bizi engellemeye kalkışmasınlar... Cisco da ikide bir kalkıp Amerika ile konuşuyordu. Sonunda dedi ki, "Ben Atina'ya gideyim, Yunanlılarla

görüşeyim, herhalde bir sonuç alabiliriz."

Ben de, bizim böyle bir görüşmeyi istemediğimizi ama onların Yunanlılarla görüşebileceklerini söyledim. "Ama en geç Cuma günü gelin, daha fazla geç kalmayın." dedim. Neden bu süreye ihtiyaç duyduğumuzu sordu. Meclis'te toplantı olduğunu belirterek "bu toplantı sırasında sizin Ankara'da bulunmanız doğru olmaz." dedim.

Kendisini o şekilde idare ettik. Atina'dan sonra tekrar bize geldi. Ama Atina'da hiçbir ciddi görüşme yapamamış, cunta komutanlarının başları son derecede havadaymış ve gayet sert konuşmalar yapmışlar. Yani oradan hiçbir sonuç alamamış. Alamayacağı belliydi. Bize geldi, verilen saatten çok geç geldi, gece yarısını geçmişti. Bizi bir askeri harekate başvurmamamız konusunda ikna etmeye çalıştı. Oysa ABD Temsilcisi Cisco, Ecevit'le görüşürken Türkiye askeri harekati başlatmıştı:

BÜLENT ECEVİT: Cisco ile görüşmelerin sonlarına doğru harekati söyledik... 1967'de Kıbrıs'ta Türkler soykırımına karşılaştığı zaman, Türkiye'nin bazı girişimlerde bulunmak istediğini ama Amerika'nın Türkiye'nin elini kolunu bağladığını ve sonucun ortada olduğunu anlattık. "Onun için bu sefer sizi dinlemeyeceğiz!" dedim. "Yani... Siz askeri harekate kararlı mısınız?" diye sordu. "Kararlıyız..." dedim. "Ne zaman yapacaksınız bu harekati?" dedi. Saatime baktım, "Şu sıralarda başlamış olması gerekir..." dedim.

Çok üzüldü tabii, kapkara oldu yüzü... Amerika da böyle bir şeye alışmamış... "Siz şimdi hava yollarını da kapatırsınız." dedi. "Evet" dedim. "O zaman ben bir an önce gidiyim" dedi. "İyi olur... Daha güzel bir zamanda sizi bekleriz" dedim. Vedalaşmak üzere Başbakanlık kapısına birlikte yürüdük, tam ayrılacak, durdu; dedi ki, "Dışarıda gazeteciler doludur, onlara ne diyeceğim?"

dedi. “Bir şey söylemek istemiyor musunuz?” dedim. “Ne diyebilirim?” dedi. “O zaman ben bir eski gazeteci olarak, gazetecilerle görüşürüm size müdahale etmezler.” dedim.

Sabahtan rica etmiştim gazetecilere, “Bugün bana hiçbir şey sormayın...” diye... Bu sözlerini tuttular. Yabancı gazeteciler de ne olduğunu anlamadıkları için soru sormadılar. O şekilde uğurladık.

AMERİKALI DİPLOMAT ECEVİT'İN KULAĞINA NE DEDİ?

Cisco Ankara'dan ayrılıp tekrar Yunanistan'a gitti. Türkiye'nin Kıbrıs Harekatıyla birlikte Yunanistan da karışmış ve 6 yıldır iktidarda olan darbeciler devrildi:

BÜLENT ECEVİT: Cisco Yunanistan'a gitti, ama artık orada da rejim değişmişti. Oradan tekrar Ankara'ya geldi. Rahmetli Turan Güneş görüştü onlarla... Ben kapıdan uğrayıp, “Hoşgeldiniz!” dedim ve ellerini sıktım. Ayrılırken, Cisco'nun yardımcılarında biri kulağıma eğildi, “Sizi kutlarım” dedi. Sonra Amerika'ya gittiğimde, Cisco, çok önemli bir kuruluşta benim onuruma yemek verdi ve bana bir konuşma yaptırıldı.”

<https://odatv.com/kibris-baris-harekatinin-perde-arkasi-20071925.html>

<https://www.ahaber.com.tr/galeri/gundem/kibris-baris-harekatindan-dikkat-ceken-kare-yillar-sonra-ortaya-cikti>

Montrö Boğazlar Sözleşmesi 83. Yılında

Montrö Boğazlar Sözleşmesi, Türk Boğazlarından (Çanakkale ve İstanbul) geçiş rejimini ve boğazlar bölgesinin güvenliği işlerini düzenleyen sözleşmedir. 1923'te Lozan Antlaşması ile birlikte imzalanan Boğazlar Sözleşmesinin yerine geçmiştir.

Boğazların statüsü ve gemilerin geçiş rejimi ile her zaman yakından ilgilenen Birleşik Krallık'ın Türkiye'yi desteklemesine paralel olarak Balkan Antantı Daimi Konseyi'nin 4 Mayıs 1936'da Belgrad'da yaptığı toplantıda Türkiye'nin teklifini destekleme kararı alınmıştır. Türkiye'nin girişimi Lozan Boğazlar Sözleşmesi'nin diğer akitleri tarafından da kabul edilince boğazların rejimini değiştirecek olan konferans, 22 Haziran 1936'da İsviçre'nin Montrö kentinde toplanmıştır. İki ay süren toplantılardan sonra 20 Temmuz 1936'da Bulgaristan, Fransa, Büyük Britanya, Avustralya, Yunanistan, Japonya, Romanya, Sovyetler Birliği, Yugoslavya ve Türkiye tarafından imzalanan yeni Boğazlar Sözleşmesi ile Türkiye'nin kısıtlanmış hakları iade edilmiş ve boğazlar bölgesinin egemenliği Türkiye'ye geçmiştir. Türkiye daha önce Sovyet Rusya ile yaptığı anlaşma uyarınca (saldırmazlık antlaşması) Sovyetler Birliğinin da desteği alınmıştır.

Mukavele imzalandı**İmza merasimi 35 dakika sürdü****Konferans, hazır bulunmayan üç delegeye sempatisini bildirmeğe karar verdikten sonra, Dış Bakanımız bir nutuk söyledi.**

Montrö, 21 (A.A.) — Anadolu A. jansına bususu surette giden muhabirinden) — Ziyafet saat tam 21,30 da bitti. İmraya tekaddüm eden dâlikaları heyeti murahhasalar ve gazeteciler-
cağı salona doğru bir hareket başladı ve herkes salonda kendisine ayrılmış olan yerleri almağa başladı. Davetlilerle gazetecilerin murahhasalardan daha büyük bir tehalükte salona koşuştukları acılığında Bu manzara, cidden

*Montrö Anlaşması hangi maddeli içeriyor?**Ticari Gemiler İçin Geçiş Rejimi*

- Barış zamanında, gündüz ve gece, bayrak ve yük ne olursa olsun, hiçbir işlem (formalite) - sağlık denetimi hariç - olmaksızın Boğazlar'dan geçiş ve gidiş-geliş (ulaşım) tam özgürlüğünden yararlanacaklardır.

- Savaş zamanında Türkiye, savaşan değilse bayrak ve yük ne olursa olsun Boğazlar'dan geçiş ve gidiş-geliş (ulaşım) özgürlüğünden yararlanacaklardır. Kılavuzluk ve yedekçilik (römorkörcülük) isteğe bağlı kalmaktadır.

- Savaş zamanında Türkiye savaşa, Türkiye ile savaşta olan bir ülkeye bağlı olmayan ticaret gemileri, düşmana hiçbir biçimde yardım etmemek koşuluyla Boğazlar'da geçiş ve gidiş-geliş (ulaşım) özgürlüğünden yararlanacaklardır. Bu gemiler Boğazlar'a gündüz girecekler ve geçiş, her seferinde Türk makamlarınca gösterilecek yoldan yapılacaktır.

- Türkiye'nin kendisini pek yakın bir savaş tehlikesi tehdidi karşısında sayması durumunda, Boğazlar'dan geçiş ve gidiş-geliş (ulaşım) tam özgürlüğünden yararlanacaklardır; ancak gemilerin Boğazlar'a gündüz girmeleri ve geçişin her seferinde Türk makamlarınca gösterilen yoldan yapılması gerekecektir. Kılavuzluk, bir durumda zorunlu kılınabilecek; ancak ücrete bağlı olmayacaktır.

*Savaş Gemileri İçin Geçiş Rejimi**Barış Zamanında;*

- Karadeniz'e kıyıdaş Devletler, bu deniz dışında yaptırdıkları ya da satın aldıkları denizaltılarını, tezgaha koyuştan ya da satın alıştan Türkiye'ye vaktinde haber verilmişse, deniz üslerine katılmak üzere Boğazlardan geçirme hakkına sahip olacaklardır. Söz edilen Devletlerin denizaltıları, bu konuda Türkiye'ye ayrıntılı bilgiler vaktinde verilmek koşuluyla, bu deniz dışındaki tezgahlarda onarılmak üzere de Boğazlardan geçebileceklerdir. Gerek birinci gerek ikinci durumda, denizaltıların gündüz ve su üstünden gitmeleri ve Boğazlar'dan tek başlarına geçmeleri gerekecektir.

-Savaş gemilerinin Boğazlar'dan geçmesi için, Türk Hükümetine diplomasi yoluyla bir ön bildirimde bulunulması gerekecektir. Bu ön bildirimün olağan süresi sekiz gün olacaktır; ancak, Karadeniz kıyıdaş olmayan Devletler için bu süre onbeş gündür.

-Boğazlar'dan geçişte bulunabilecek bütün yabancı deniz kuvvetlerinin en yüksek toplam tonajı 15.000 tonu aşmayacaktır.

-Herhangi bir anda, Karadeniz'in en güçlü donanmasının (filosunun) tonajı sözleşmenin imzalanması tarihinde bu denizde en güçlü olan donanmanın (filonun) tonajını en az 10.000 ton aşarsa diğer kıyıdaş ülkeler Karadeniz donanmalarının tonajlarını en çok 45.000 tona varıncaya değin arttırabilirler. Bu amaçla, kıyıdaş her Devlet, Türk

Hükümetine, her yılın 1 Ocak ve 1 Temmuz tarihlerinde, Karadeniz'deki donanmasının (filosunun) toplam tonajını bildirecektir; Türk Hükümeti de, bu bilgiyi, kıyıdaş olmayan diğer devletlerle Milletler Cemiyeti nezdinde paylaşacaktır.

- Bununla birlikte, Karadeniz kıyıdaş olmayan bir ya da birkaç Devlet, bu denize, insancıl bir amaçla deniz kuvvetleri göndermek isterlerse, bu kuvvetin toplamı hiçbir varsayımda 8.000 tonu aşamaz.

- Karadeniz'de bulunmalarının amacı ne olursa olsun, kıyıdaş olmayan Devletlerin savaş gemileri bu denizde yirmi-bir günden çok kalamayacaklardır.

Savaş Zamanında;

- Savaş zamanında, Türkiye savaşıyor değilse, savaş gemileri yukarıda belirtilen koşullar içinde, Boğazlar'da tam bir geçiş ve gidiş-geliş (ulaşım) özgürlüğünden yararlanacaklardır.

- Saldırıya uğramış bir Devlete ve Türkiye'yi bağlayan bir karşılıklı yardım antlaşması gereğince yapılan yardım durumları dışında savaşıyor herhangi bir Devletin savaş gemilerinin Boğazlar'dan geçmesi yasak olacaktır.

- Karadeniz'e kıyıdaş olan ya da olmayan Devletlere ait olup da bağlama limanlarından ayrılmış bulunan savaş gemileri, kendi limanlarına gitmek amacıyla boğaz geçişi yapabilirler.

- Savaşıyor Devletlerin savaş gemilerinin Boğazlar'da herhangi bir el koymaya girişimleri, denetleme (ziyaret) hakkı uygulamaları ve başka herhangi bir düşmanca eylemde bulunmaları yasaktır.

- Savaş zamanında, Türkiye savaşıyor ise, savaş gemilerinin geçişi konusunda Türk Hükümeti tümüyle dilediği gibi davranabilecektir.

-Türkiye kendisini pek yakın bir savaş tehlikesi tehdidi karşısında sayarsa, Türkiye savaş durumu geçiş rejimini uygulamaya başlayacak ancak; Milletler Cemiyeti Konseyi Türkiye'nin aldığı önlemleri 3'te 2 çoğunlukla haklı bulmazsa Türkiye bu önlemlerini geri almak zorunda kalacaktır.

Montrö Boğazlar Anlaşması Genel Hükümleri nelerdir?

-Boğazlar kayıtsız şartsız Türkiye Cumhuriyeti'ne bırakılacak, tahkimat yapmak hakkı tanınacaktır.

- Türk Hükümeti, sözleşmenin, savaş gemilerinin Boğazlar'dan geçişine ilişkin her hükmünün yürütülmesine göz kulak olacaktır.

Montrö Sözleşmesi hangi durumlarda feshedilebilir?

- Sözleşmenin süresi, yürürlüğe giriş tarihinden başlayarak, 20 yıl sürecektir. Bununla birlikte, sözleşmenin 1. maddesinde doğrulanan geçiş ve gidiş-geliş (ulaşım) özgürlüğü ilkesinin sonsuz bir süresi olacaktır.

-20 Temmuz 1956'da sözleşmenin süresi bitmiş, sözleşmeyi imzalayan Devletler Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni değiştirmek için girişimlerde bulunmuşlar ancak başarılı olamamışlardır.

- Uluslararası Deniz Hukuku kuralları ve Fesih şartlarında da belirtildiği gibi gemilerin transit geçiş hakkı gereği sözleşmenin değişmesi durumunda dahi Türk Boğazlarından geçecek hiçbir gemiden zorunlu ücret talep edilemeyecektir.

İran ile İngiltere arasında alevlenen propaganda savaşını kim kazanacak

İngiltere'ye bağlı Cebelitarık Özerk Yönetiminin, 4 Temmuz'da Suriye'ye yönelik ambargoları ihlal ettiği iddiasıyla İran'a ait bir petrol tankerini alıkoyması ile başlayan gerginlik 23 Mart 2007'de İran karasularını ihlal ettikleri gerekçesiyle gözaltına alınan İngiliz donanma askerlerini akillara getirdi

TANKER SAVAŞLARI

ABD yönetiminin nükleer anlaşmadan çekilmesinden sonra İran petrolünü hedef alan yaptırımlarının bir sonucu olarak görülen Basra Körfezi'ndeki gerginlik, ABD, İngiltere, Suudi Arabistan ve İran arasında adeta tanker savaşlarına dönüştü

CEBELİTARİK

İranlı yetkililer, İngiliz Donanması tarafından alıkonulan **Grace 1** adlı Panama bandıralı tankerini serbest bırakılmasını **aksi halde misillemeye** bulunacaklarını açıklamıştı

Cebelitarık yönetimi, 19 Temmuz'da tankeri alıkoyma süresini **15 Ağustos'a kadar uzattı**

İNGİLTERE HÜKÜMETİ HEDEFTE

İngiliz tankerinin İran tarafından alıkonulması, çalkantılı bir süreç geçiren İngiltere hükümetini eleştirilerin odak noktası haline getirdi

Eski Kraliyet Donanması'nın komutanı
Lord West

İngiliz basınına konuşan West, hükümeti İran'ın misilleme tehditlerini ciddiye almamakla suçladı

HÜRMÜZ BOĞAZI

İngiltere'ye ait **Liberya bandıralı Mesdar adlı petrol tankerine** de müdahale eden İran güçleri, tankeri uluslararası denizcilik kuralları konusunda uyardıktan bir kaç saat sonra serbest bıraktı

İran Devrim Muhafızları Ordusu, 19 Temmuz'da **İngiltere bandıralı Steno impero** adlı petrol tankerini, Hürmüz Boğazı'ndan geçişi sırasında denizcilik kurallarına riayet etmediği gerekçesiyle alıkoymuştu

Devrim Muhafızları Ordusu'na ait sürat tekneleriyle çevresi sarıldıktan sonra Steno impero adlı İngiliz tankerine **helikopterden yüzleri maskeli** İran askerleri indirildi

2007

İran, Basra Körfezi'nde kara sularına girdiği gerekçesiyle **esir aldığı 15 İngiliz donanma askerini büyük bir propaganda** malzemesine dönüştürmeyi başardı

İki hafta boyunca esir tutulan İngiliz askerlerin İran karasularına izinsiz girdiklerini itiraf ettikleri ve özür diledikleri görüntüler İran devlet televizyonunda yayımlandı **eski Başbakan Tony Blair** liderliğindeki İngiltere hükümeti, **krizi çözmekte yetersiz kalmakla suçlandı**

Güney Afrika'daki ÇETE SAVAŞLARI

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yasadışı silahlı grupların gasp, yaralama, uyuşturucu satışı ve soygun gibi faaliyetleri nedeniyle birçok insan güvenlik sorunu yaşıyor

ÇETE SAVAŞLARININ NEDENLERİ

Ülkedeki çete faaliyetlerinin en büyük sebebi 25 yıl önce son bulan **Apartheid rejiminin uygulamaları** gösteriliyor

Beyaz olmayanlar, sahip oldukları yerlerden **zorla çıkarılarak çete olaylarının en yoğun yaşandığı Cape Flats** bölgesine göç ettirildi

Bir anda meydana gelen **sosyal ve ekonomik değişim işsizlik, eğitimsizlik ve ailelerin dağılması** gibi problemlerine neden oldu

Gençler arasında çetelere **katılımın en önemli sebebi ise aile bağlarının** zayıflaması

Ülkede yeterli sayıda polisin olmaması ve **emniyet teşkilatının adının "yolsuzlukla" anılması**, çete faaliyetlerinin durdurulamamasındaki en büyük etkenlerden biri olarak gösteriliyor

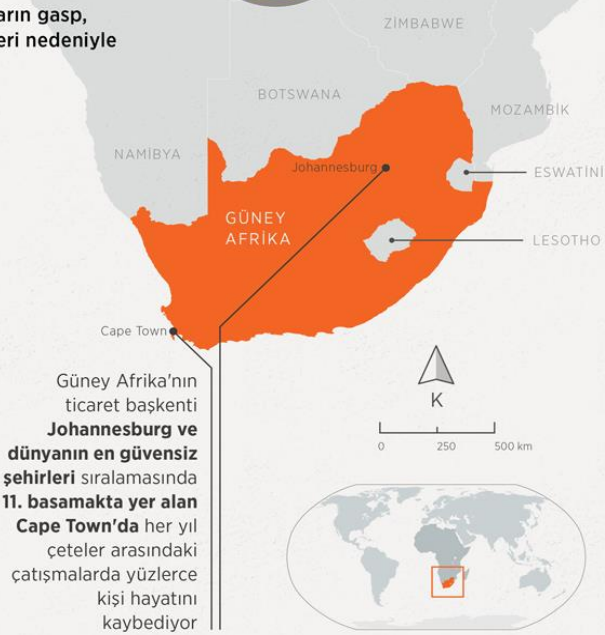
58 milyon nüfuslu ülkede yaklaşık **2 milyon özel güvenlik görevlisi bulunurken** bu sayı ülkenin **polis ve ordu güçlerinin toplamından daha fazlasına** karşılık geliyor

Güney Afrika, dünyada **gelir adaletsizliği** sıralamasında ilk sırada

Güney Afrikalılar **özel güvenlik şirketlerine** kendilerini ve mülklerini korumaları için **yıllık 3 milyar dolardan fazla** para ödüyor

Güney Afrika'nın ticaret başkenti **Johannesburg ve dünyanın en güvensiz şehirleri** sıralamasında **11. basamakta yer alan Cape Town'da** her yıl çeteler arasındaki çatışmalarda yüzlerce kişi hayatını kaybediyor

MEVCUT DURUM

Ülkede 2019, çete faaliyetlerinin **en yüksek seviyede olduğu** yıl

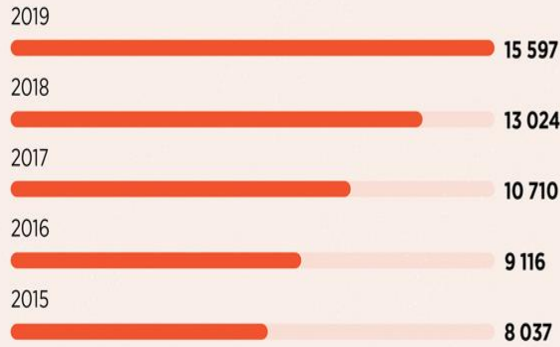
Cape Flat bölgesinde **2019'un ilk yarısında** çeteler arası çatışmalarda **en az 900 kişi** hayatını kaybetti

Ülkede 2018'de **her gün ortalama 57 kişi cinayete** kurban gitti

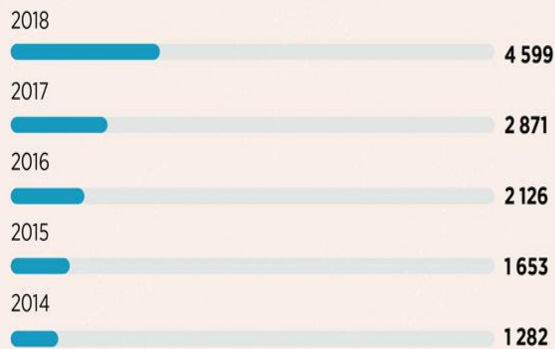
Ar-Ge'ye geçen yıl 13 milyar lira harcandı

Türkiye'de merkezi yönetim bütçesinden araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) faaliyetleri için geçen yıl 13 milyar 24 milyon lira harcama yapılırken, bu yıl için ise 15 milyar 597 milyon lira başlangıç ödeneği ayrıldı

DOĞRUDAN AR-GE HARCAMASI (milyon tl)

DOLAYLI AR-GE HARCAMASI (milyon tl)

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNDEN AR-GE İÇİN AYRILAN BAŞLANGIÇ ÖDENEKLERİ

(Sosyo-ekonomik hedefler, 2019)
(yüzde)

ABD'nin Avrupa'daki nükleer silahları

NATO Parlamenter Asamblesi Savunma ve Güvenlik Komitesi için hazırlanan bir raporda, yanırlıklı ABD'nin nükleer silahlarının bulunduğu yerler açıkladı

150 adet

ABD'nin Avrupa'daki nükleer bombalarının toplam sayısı

6

Silahın bulunduğu üslerin sayısı

Silah türü

B61 taktik nükleer bombalar

ABD'nin nükleer silahlarını yerleştirdiği ülkeler

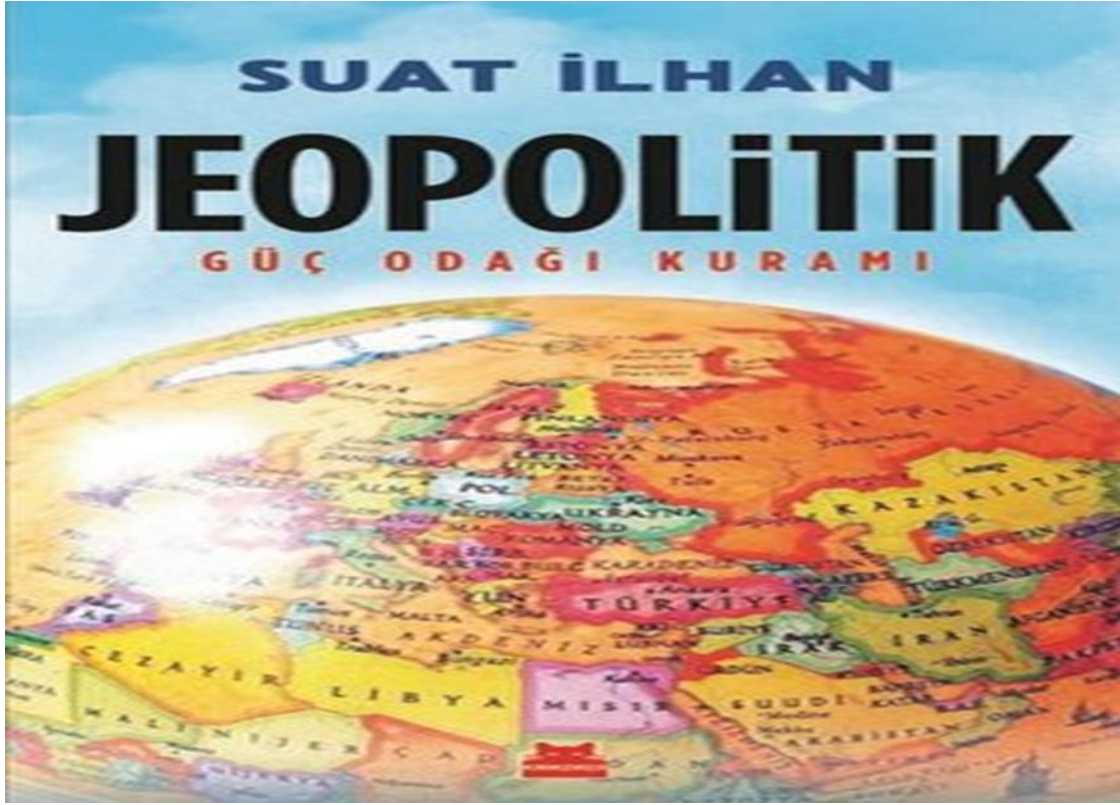
Belçika, Almanya, İtalya, Hollanda, Türkiye

ABD'İN NÜKLEER SİLAHLARININ AVRUPA'DA BULUNDUĐU YERLERİ

<https://tr.sputniknews.com/infografik/201907171039693709-abdnin-avrupadaki-nukleer-silahlari/>

HAFTANIN KİTAP TAVSİYESİ

Yeni bir dünya kuruluyor...

Asya’da Çin, Rusya ve İran ile Hindistan bir tarafta, ABD ve AB diğer tarafta.

Ancak Soğuk Savaş’ın Kara Hakimiyet ve Kenar Kuşak teorileri yeni dönemin ihtiyaçlarına yanıt vermiyor.

Jeopolitik uzmanı Em. Korgeneral Suat İlhan’ın TSK bünyesinde uzun yıllardır geliştirdiği Güç Odağı Kuramı ise günün ve geleceğin koşullarına yanıt veriyor.

Kitapta dünyadaki yeni saflaşmalar, büyük güçlerin egemenlik mücadelesi ve Türkiye’nin ne yapması gerektiği, işte bu kuram üzerinden incelenmektedir.

https://www.idefix.com/Kitap/Jeopolitik-Guc-Odagi-Kurami/Arastirma-Tarih/Politika-Arastirma/Politika/urunno=0001828636001?gclid=EA1aIQobChMIt9uPhZ7I4wIVAUTTCh2kagADEAQYASABEgIqa_D_BwE